

Talent

OVER HOOGBEGAAFDE KINDEREN

Nederland verkwanselt talent
Hoogbegaafde kinderen onvoldoende uitgedaagd blijkt uit Talent-onderzoek

Welke Universities bieden wél voldoende uitdaging?
Reportage Daltonschool
Grenzen stellen

Redactioneel

Actie en wel nu!

Alles went behalve Talent. Als redactie zijn we ruim een jaar geleden al begonnen met deze restyling en voelt het nieuwe jasje inmiddels alweer vertrouwd. Maar als ook het lezersonderzoek aan u voorbij is gegaan, zult u vast even raar hebben opgekeken.

Aanleiding voor de restyling was onze wens om ook een eigen website te hebben.

En die is er inmiddels gekomen, neem snel een kijkje op www.tijdschrift-talent.nl. Als abonnee vindt u op de website allerlei extra informatie, zoals lesmateriaal en een verslag van de presentatie van het Delphi-onderzoek, waar men gewerkt heeft aan een nieuwe definitie van hoogbegaafdheid. Talent blijft zes keer per jaar verschijnen, al moesten we ook sonjabakkeren en zijn we wel iets dunner geworden, maar daarnaast leest u voortaan wekelijks het laatste nieuws op onze website.

Website en Talent-nieuw-stijl hebben we natuurlijk eerst onderworpen aan een lezersonderzoek. De reacties van lezers kunnen heel verhelderend zijn. Zo was ik bij een vorige baan eens bij een kwalitatief lezersonderzoek. Een achttal lezers gaf ongezoeten hun mening op het blad, niet wetende dat ze met een camera werden gefilmd en ik in het zaaltje eraan alles kon volgen. Gedenkwaardig was de uitspraak van één lezer: 'Dit is geen open deur, het is een open voorgevel'. Daar hebben we elkaar nog vaak aan herinnerd.

Het lezersonderzoek voor Talent deden we online. Van sommige uitkomsten moesten we als redactie een beetje blozen. Bijna de helft van u leest bijvoorbeeld altijd alles – en al die hoofdredacteuren in bladen- en krantenland maar zeggen dat die tijd voorbij is! Maar het mooiste was nog wel het rapportcijfer: een 7,74.

Dit was overigens niet het enige onderzoek waar we de afgelopen maanden mee bezig zijn geweest. Samen met het Onderwijsblad vroegen we ook ruim 2600 leraren (in primair en voortgezet onderwijs) hoe het staat met het onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen. Zijn leraren in staat om hoogbegaafde kinderen te herkennen? En om ze voldoende uit te dagen? Nou, één op vijf heeft helemaal nooit een hoogbegaafd kind in de klas (en vijf procent meent dat hoogbegaafde kinderen nooit fouten maken, dus die zullen er ook nooit eentje in de klas krijgen). Toch signaleert ruim driekwart dat er hoogbegaafde leerlingen zijn die onder hun niveau presteren. Slechts zes procent roept volmondig: wij weten hoogbegaafde kinderen uit te dagen. Gelukkig zijn de politici die we om een reactie vroegen eensgezind: dit kan zo niet langer. Er moet heel snel aandacht komen voor hoogbegaafdheid in het onderwijs.

*Paulien Bakker
Hoofdredactrice Talent*

Kijk op www.tijdschrift-talent.nl
voor de meest actuele informatie!

Inhoud

Talent-onderzoek

Krijgen hoogbegaafde leerlingen voldoende uitdaging in het onderwijs? Talent vroeg, samen met het Onderwijsblad, 2600 leraren in het primair en voortgezet onderwijs. Slechts zes procent denkt van wel. 'Hoogbegaafden zijn een vergeten groep'.

Rubrieken

- 5 Nieuws en agenda
- 18 Leermiddelen
- 21 Column Jelle
- 22 Vooruit
- 29 Column Hester
- 30 De boekenplank van...

Colofon

Onafhankelijk tijdschrift over (hoog)begaafdheid. Verschijnt zes keer per jaar.

Hoofdredactie
Paulien Bakker

Redactie
Vittorio Busato, Dolf Janson,
Anthon Keuchenius, Priscilla Keeman,
Joost de Maaré

Vaste medewerkers
Jelle Aalbers, Marrigje de Bok, Maryan Camps,
Carla Desain, Hester Macrander,
Jan te Nijenhuis, Joske Ubels en Els Schröver

Redactieadres
Rozenstraat 213 H, 1016 NT Amsterdam
E-mail: paulien@schriftkracht.nl

Daltonschool

In het daltononderwijs zijn verschillen niet lastig, maar normaal. Geen wonder dus dat scholengemeenschap Dalton Voorburg op de nominatie staat om een begaafdheidsprofiel-school te worden. Wat maakt deze school zo bijzonder?

6

Reportage

12

James Flynn

James Flynn is hoogleraar politicologie aan de Universiteit van Otago in Nieuw-Zeeland. Talent interviewde hem bij het verschijnen van zijn nieuwe boek *What is intelligence? Beyond the Flynn effect*.

Interview

15

Communiceren

Communiceren met hoogbegaafde kinderen is net een beetje anders dan communiceren met 'gewone' kinderen. Wendy Lammers van Toorenborg legt uit.

Praktijk

19

Nieuwe serie! Dagboek van Joske

11

Joske Ubels (14) stapte vorig jaar over van 5VWO naar de University of West Georgia in de Verenigde Staten. Voor Talent houdt ze een dagboek bij.

De toegevoegde waarde van University Colleges

24

De periode na de middelbare school is vaak een soort zoektocht. Wat kan ik, en vooral wat wil ik zelf eigenlijk? Bieden University Colleges houvast voor hoogbegaafde jongeren in hun ontwikkeling naar volwassenheid?

Pionieren in het basisonderwijs

27

Steeds meer basisscholen zoeken mogelijkheden om gedifferentieerd onderwijs te geven, ook voor hoogbegaafden. Het is pionierswerk, elke school heeft haar eigen aanpak en ervaringen. Talent ging kijken op de Paulusschool in Abcoude.

Voor nieuwe abonnementen, verhuizingen of opzeggingen:
Koninklijke Van Gorcum BV

Uitgever
Koninklijke Van Gorcum BV
Postbus 43, 9400 AA Assen
Tel. 0592-379555
Fax 0592-379552
E-mail: talent@vangorcum.nl
www.vangorcum.nl

Abonnementen
Een abonnement kost € 49,85 per jaar (incl. 6% btw en porto). Leden van Pharos, HINT, Choochem, HBBK, en Bekina betalen € 43,35.

Studenten betalen € 38,75 (kopie collegekaart meesturen).
Losse nummers kosten € 9,90 (+ porto).
Nieuwe abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan. Beëindiging abonnement kan uitsluitend schriftelijk geschieden vóór 1 november van het lopende abonnementsjaar. Bij niet tijdige opzegging wordt het abonnement automatisch voor een jaar verlengd.

Advertentie-exploitatie
Acquire Media, Zwolle
Sandor Quatfass
Tel. 038-460 63 84
Fax 038-460 63 18
info@acquiremedia.nl

© Koninklijke Van Gorcum

ISSN 1388-1809
Foto omslag Hans Lebbe, Zeist

Voor alle foto's in het tijdschrift wordt - tenzij anders vermeld is - gebruik gemaakt van modellen.

Nederlands
uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

Nederland

door Paulien Bakker en Vittorio Busato

'Eén van mijn kinderen kon al op tweejarige leeftijd lezen', vertelt Ria Havinga. 'Thuis zat hij vaak achter de schrijf-machine verhaaltjes te schrijven. Hij las alles wat los en vast zat. Twee jaar nadat hij naar school was gegaan, werd hij depressief. Hij lag maar op de bank naar het plafond te staren. En vroeg me dan: waar leef ik voor? Op school was die eerste jaren niets gebleken van zijn hoogbegaafdheid. Hij had zich al op de kleuterschool aangepast aan het niveau van de groep.'

Hoogbegaafde leerlingen bij mij op school...	% ja	PO
- Worden voldoende uitgedaagd	6	9
- Vervelen zich soms, maar worden zoveel mogelijk uitgedaagd	21	28
- Worden in sommige klassen uitgedaagd maar niet in iedere klas.	31	37
- Vervelen zich vaak; we kunnen het onderwijs niet voldoende aanpassen	16	7
- Krijgen geen extra's; er zijn genoeg leerlingen die extra's écht nodig hebben	4	3
- We hebben geen hoogbegaafde leerlingen	23	16

In 2010 moet Nederland tot de meest dynamische en concurrerende kenniseconomieën ter wereld horen. Althans, dat ambieert de politiek. Mede daarom is in 2003 het Innovatieplatform opgericht. Missie van dat platform: Nederland moet een land worden waar volop ruimte is voor excellentie, ambitie en ondernemerschap van mensen en organisaties. Die wens klinkt ook door in het universitair onderwijs. Universiteiten gaan studenten strenger selecteren op talent en ambitie, zo bleek uit vrijwel alle toespraken van collegevoorzitters en rectores magnifici bij de opening van het academisch jaar 2006/2007. 'Talent is een begrip dat in Nederland lange tijd verduist is geweest,' citeerde bijvoorbeeld NRC Handelsblad de collegevoorzitter van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Maar wie toptalent aan de universiteit en op de werkvloer wil stimuleren, moet beginnen aan de basis. Hoe kijken leerkrachten in het primair en voortgezet onderwijs aan tegen leerlingen die ver boven het maaiveld uitsteken? Worden die leerlingen wel voldoende uitgedaagd? Onvoldoende, zo blijkt uit een enquête van het tijdschrift Talent en het Onderwijsblad onder ruim 2600

Foto: Hans Lebbe

Toptalent is onmisbaar, stellen politici en universiteiten. Toch is er weinig aandacht voor scholieren die bovengemiddeld presteren. Slechts zes procent van de docenten meent dat hoogbegaafde leerlingen voldoende worden uitgedaagd. Dat blijkt uit een onderzoek onder ruim 2600 leraren, van het *Onderwijsblad en Talent*. 'In andere landen is er in het onderwijssysteem wél aandacht voor de elite.'

verkwanselt talent

Onderzoek Talent en Onderwijsblad naar onderwijs voor hoogbegaafden

leerkrachten in primair en voortgezet onderwijs. Slechts zes procent meent dat hoogbegaafde leerlingen voldoende worden uitgedaagd op school (zie kader). Eén op de drie leerkrachten pleit voor betere begeleiding van hoogbegaafde leerlingen. Nog eens een vierde vindt dat er meer gestructureerd overleg en beleid nodig is en dat daar meer geld voor beschikbaar zou moeten komen.

Vergeten groep

Hoogbegaafden zijn een vergeten groep, stelt Dezentjé Hamming-Bluemink, onderwijspecialist bij de VVD en Tweede Kamerlid. 'Het huidige onderwijs richt zich vooral op de middenmoot en heeft te weinig aandacht voor diversiteit en de talenten van kinderen.' Het verbaast haar dan ook niet dat maar een kwart van de docenten aangeeft hoogbegaafde leerlingen in de klas te kunnen signaleren, ruim de helft

zegt enigzins. Geven ouders zelf aan dat hun kind hoogbegaafd is, dan meent nog eens één op de vijf leraren dat het om *wishful thinking* gaat. Docenten signaleren hoogbegaafdheid dus vaak niet. Zo zegt zestien procent in het primair onderwijs nog nooit een hoogbegaafde leerling in de klas te hebben gehad. Vijf procent gelooft nog altijd dat hoogbegaafde leerlingen nooit fouten maken.

In het veld reageert men verbaasd over zoveel naïviteit. Lianne Hoogeveen, coördinator van het Centrum voor Begaafdheidsonderzoek (CBO) aan de Radboud-universiteit, denkt dat het in theorie wel mogelijk is dat een docent in het primair onderwijs nog nooit een hoogbegaafde leerling in de klas heeft gehad. 'Maar waarschijnlijk is het niet. Je kunt ervan uit gaan dat er gemiddeld één kind per klas hoogbegaafd is. Er zitten in iedere klas natuurlijk net zo goed leerlingen ver boven het gemiddelde als eronder. Alleen worden in de

**DOCENTEN
SIGNALEREN
HOOGBEGAAFDHEID
VAAK NIET**

Wat bieden scholen hoogbegaafde leerlingen?	Zegt (%)	PO
We bieden aangepaste leerstof aan; compacten verrijken	53	75
We hebben een plusklas	15	9
We laten leerlingen een klas overslaan	25	43
We werken samen met middelbare school/universiteit	8	7
We worden ondersteund door interne expertise	26	34
We worden ondersteund door externe expertise.	19	25

Is het genoeg?	% ja	+/-	nee	nvt	%ja
- Ik vind dat er op school genoeg expertise aanwezig is voor de zorg van hoogbegaafde leerlingen	15	39	27	19	20
- Ik voel mij gesteund door de school in de begeleiding van hoogbegaafde leerlingen	21	28	21	31	31
- De aandacht voor hoogbegaafdheid is op onze school in de afgelopen 5 jaar toegenomen	28	21	23	28	40

Is er beleid?	Zegt (%)	PO
- Er is een beleidsplan met afspraken over hoogbegaafden	18	25
- Bij aanmelding van een nieuwe leerling wordt geïnformeerd naar de voorgaande ontwikkeling van het kind	40	46
- In de eerste maanden wordt aan de hand van een protocol systematisch gesignaleerd op hoogbegaafdheid	6	6
- Er worden handelingsplannen voor hoogbegaafde leerlingen opgesteld en geëvalueerd	29	48
- Leerkrachten hebben nascholing en/of een cursus gekregen met betrekking tot hoogbegaafdheid	13	17
- Er is externe expertise aanwezig	16	21
- Er is een coördinator aangesteld die de zorg voor hoogbegaafde leerlingen op zich neemt	15	15
- Jaarlijks wordt tijdens beleidsvergaderingen op het beleid voor hoogbegaafde leerlingen gereflecteerd	4	5

Waarom krijgen hoogbegaafde leerlingen niet altijd de begeleiding die ze nodig hebben?	% ja	PO
- Omdat er niet genoeg leraren zijn die we kunnen inzetten voor de begeleiding	38	46
- Het ontbreekt ons aan kennis	35	36
- Het ontbreekt ons aan financiële middelen	26	30
- Omdat we onze zorg vooral aan andere zorgleerlingen willen besteden	26	27
- Omdat het meestal niet nodig is	8	6
- We hebben nooit hoogbegaafde leerlingen	18	13
- De vraag is niet op ons van toepassing want we bieden wél de begeleiding die ze nodig hebben	11	15

praktijk leerlingen die géén onvoldoendes halen niet besproken bij het overleg. Zo blijven hoogbegaafde leerlingen die zich aan het gemiddelde aanpassen buiten beeld.' Ook Nora Steenbergen, projectleider bij SLO, toont zich verrast. 'Het valt me op dat nog zoveel leraren denken dat er op hun school geen hoogbegaafde kinderen zijn. Dat klopt statistisch al niet. Sommige docenten willen het blijkbaar niet zien.'

Een kwart van de docenten in het onderzoek stelt dat hoogbegaafde leerlingen niet altijd de begeleiding krijgen die ze nodig hebben omdat ze haar zorg liever aan andere zorgleerlingen besteedt, acht procent meent zelfs dat extra aandacht voor deze groep overbodig is. Dat illustreert ook de reactie van het Ministerie van OC&W. Zowel minister Ronald Plasterk als staatssecretaris Sharon Dijksma vinden het niet opportuun om nu op de resultaten van het onderzoek te reageren, zo laat een woordvoerder weten. Zo niet partijgenoot en Tweede kamerlid Margot Kraneveldt: 'Als 94 procent van de leerkrachten meent dat het onderwijs onvoldoende uitdaging biedt voor hoogbegaafde leerlingen, dan moet je dat zeer serieus nemen. Dat betekent dat deze kinderen verstoken blijven van extra aandacht en ondersteuning of een meer uitdagend lesprogramma. Naast een mogelijk individueel drama kan dat een groot verlies aan talent voor de maatschappij betekenen.'

Verveling

Als docenten hoogbegaafde leerlingen al nauwelijks herkennen, dan is het zeer de vraag of ze hen wel voldoende educatieve uitdaging kunnen bieden. Dat valt inderdaad tegen. Een kwart van de docenten denkt capabel genoeg te zijn om hoogbegaafde kinderen te begeleiden, de helft aarzelt. Hier zit een groot probleem. Want driekwart geeft aan wél geregeld hoogbegaafde leerlingen te signaleren die onder het gemiddelde van de klas presteren.

Dramatisch, reageert Mirjam Groensmit, coördinator projecten Stedelijk gymnasium Nijmegen, op deze uitkomsten: 'Als Nederland een kenniseconomie wil zijn, dan is het belangrijk dat we onze top ook top durven laten zijn. Ons poldermodel heeft veel gebracht, maar je hebt juist ook mensen nodig die boven het maaiveld uitsteken, die nieuwe wegen durven inslaan. Natuurlijk mogen leerlingen zich best eens vervelen. Maar het probleem is dan, en dat merk ik zelf als ik lezingen of cursussen bijwoon ook, dat je op een gegeven moment ook niet meer hoort wat wél relevant is.' Havinga, Koepel Hoogbegaafdheid, vult aan: 'Het onderwijssysteem is zo ingericht dat hoogbegaafdheid er vaak niet uitkomt. Onderpresteren, je aanpassen aan de middelmoot, dát wordt aangemoedigd.'

Hoe komt het dat hoogbegaafde leerlingen niet altijd de begeleiding krijgen die ze nodig hebben? En wat zouden oplossingen kunnen zijn? Er is gebrek aan mankracht (38%), gebrek aan kennis (35%) en natuurlijk gebrek aan geld (26%), zo geven docenten aan. Een oplossing zou vroegtijdige signalering van hoogbegaafdheid kunnen zijn, denkt Dezentjé Hamming-Bluemink: 'Daarnaast denk ik aan bijscholing en meer aandacht voor hoogbegaafdheid op de Pabo's. Ook moeten er meer mogelijkheden komen voor hoogbegaafde kinderen. Het is toch verschrikkelijk dat ouders die hun kind naar een plusklas laten gaan voor de rechter worden gesleept. De plusklas moet onder het reguliere onderwijs vallen. Ik ga het

kabinet ook vragen om een reactie op dit onderzoek.' Dat er weinig aandacht is voor hoogbegaafdheid op de lerarenopleidingen, bleek enige jaren terug ook uit een onderzoek van het SLO. Steenbergen: 'Hoogbegaafdheid werd misschien eens genoemd in een module over zorgverbreding of het was een keuzemodule waar studenten voor mochten kiezen. We hebben zelfs enkele modules over hoogbegaafdheid ontwikkeld maar we kunnen hen die niet opdringen.' Effectief onderwijs aan de intelligentste leerlingen begint met goede signalering, stelt ook Steenbergen. 'De eerste zes weken gaat een kind nog onbevangen naar school. Dan kun je hoogbegaafdheid het beste signaleren. Daarna gaan ze zich aanpassen aan de groep. Om kinderen gemotiveerd te houden, is het

IEDER KIND IN NEDERLAND HEEFT IDEALITER RECHT OP OPTIMAAL ONDERWIJS

belangrijk dat ze een programma krijgen dat bij hen past. Als een kind ongelukkig is, ben je al te laat.' Maar als een kind onvoldoende gestimuleerd is, moet je alles uit de kast trekken om het uit te dagen. Hoogveen deed haar promotieonderzoek naar de effecten van versnellen: 'Je moet hoogbegaafde leerlingen hetzelfde bieden als andere leerlingen, namelijk een continue leerlijn. Dat betekent dat je in ieder geval moet compacten, verrijken én versnellen. Uit ons onderzoek blijkt dat je al die instrumenten naast elkaar moet inzetten.'

Besluit

Ieder kind in Nederland heeft recht op optimaal onderwijs. Er is dan ook terecht veel aandacht voor probleemleerlingen. Die aandacht concentreert zich evenwel te zeer op kinderen die (ver) onder het gemiddelde scoren. Juist ook hoogbegaafde leerlingen die om wat voor reden zichzelf in het huidige onderwijsbestel niet ten volle ontplooiën, verdienen extra aandacht en zorg. Dat rechtvaardigt ook de ambities die politiek en universiteiten uitspreken. Maar dat vereist wel maatregelen, zo blijkt uit dit onderzoek. Talentvolle leerlingen moeten ook op jonge leeftijd al kunnen en dárven excelleren.

Het complete onderzoek leest u op de website: www.tijdschrift-talent.nl. Dit onderzoek is in opdracht van Aob en Talent uitgevoerd onder 2815 leraren in het primair en voortgezet onderwijs door het ITS van de Radbouduniversiteit Nijmegen. Met dank aan Renate Welboren, psychologiestudente UvA, voor de statistische analyses.

Ineke Dezentjé
Hamming-Bluemink

Reacties uit het veld

Lianne Hoogveen (CBO):

'Waarom krijgt de ene risicoleerling wel extra aandacht en de andere niet?'

'Hoogbegaafdheid is geen stoornis, hoogbegaafde leerlingen lopen wél extra risico in het onderwijs. Het zijn kinderen die meer kunnen en daardoor vaak bemmerd worden in hun ontwikkeling. Leerkrachten oefenen natuurlijk met de beste bedoelingen hun vak uit, maar hebben vaak niet in de gaten dat hoogbegaafde leerlingen net zo goed risicoleerlingen zijn. 'Je kunt ervan uit gaan dat er gemiddeld één kind per klas hoogbegaafd is. Maar als je meent dat hoogbegaafde leerlingen nooit fouten maken, zul je er nooit één hebben. Toch zitten er in iedere klas ook kinderen ver boven het gemiddelde.'

Ria Havinga (Koepel Hoogbegaafdheid):

'Mijn zoontje van zes vroeg me: waar leef ik voor?'

De Koepel Hoogbegaafdheid is het voorzittersoverleg vallen de vier hoogbegaafdheidsverenigingen met, minus Mensa, in totaal zo'n 4700 leden: 'Docenten geven in dit onderzoek aan dat ze meer hulp willen. Dat is positief. Nederland loopt voorop wat betreft zorg aan de onderkant, maar niet met zorg aan de bovenkant. En dat is wel nodig.

'Zelf heb ik zeven kinderen. Toen de school voorstelde dat twee van onze kinderen zouden versnellen, kenden we het begrip hoogbegaafdheid niet eens. Op school was de eerste jaren niets gebleken van de hoogbegaafdheid van één van mijn kinderen, terwijl hij al op tweejarige leeftijd kon lezen. Hij had zich aangepast aan het niveau van de groep. Op een dag kwam hij thuis van school en riep hij uit: 'mam, we moeten daar met onze handen schilderen! Daar hebben ze toch verfkwesten voor uitgevonden?' Ondertussen lag hij thuis depressief op de bank.

'Het schoolsysteem is zo ingericht dat hoogbegaafdheid er lang niet altijd uitkomt. Onderpresteren, je aanpassen aan de middelmoet, dat wordt aangemoedigd. In de kleuterklas bijvoorbeeld maakt het een heel verschil of er gewerkt wordt met voorgeprogrammeerde standaardwerkjes die je na moet maken, of dat je zelf iets mag bedenken. Hoogbegaafde kinderen denken juist vaak out of the box en kunnen niet zoveel met standaardwerkjes. Het ministerie of althans de onderwijsinspectie zou meer toezicht op scholen moeten houden en meekijken met de beleidsvorming van scholen.'

Ineke Dezentjé Hamming-Bluemink (VVD):

'Hoogbegaafden zijn een vergeten groep'

'Het past bij onze liberale principes dat we willen zorgen dat ieder individu zich op passende manier kan ontwikkelen. Docenten zijn onvoldoende opgeleid om hoogbegaafde kinderen te herkennen, blijkt uit dit onderzoek. Slechts 28 procent denkt hoogbegaafde kinderen te kunnen signaleren, nog geen dertien procent heeft bijscholing gedaan op dit vlak. Wat me

Mirjam Groensmit

verder trof is dat 77 procent ziet dat er hoogbegaafde kinderen zijn die onder het gemiddelde van de groep presteren. Dat is verschrikkelijk.

'Ik zeg: Weg met de zesjesmentaliteit. We hebben mensen nodig die excelleren. Er kan toch zomaar een Bill Gates tussen zitten. Ik ga het kabinet vragen om een reactie op dit onderzoek. Er is ons al een brief toegezegd.'

Mirjam Groensmit (Stedelijk gymnasium Nijmegen):
'Ieder moet zijn talenten mogen ontplooiën'

'Ons niveau van onderwijs is in de laatste decennia naar beneden gegaan. We zijn andere dingen gaan leren. Vroeger gingen veel jongeren direct na de lagere school aan het werk, inmiddels doet iedereen voortgezet onderwijs en stroomt niet meer vijf maar wel veertig procent door naar hbo en universiteit. Terecht heeft het onderwijs zich aangepast zodat steeds meer kinderen mee kunnen. Maar in die ontwikkeling is hoogbegaafdheid verwaarloosd. Daarom is er nu extra aandacht nodig. In de ons omringende landen en de Verenigde Staten is er in het onderwijssysteem wél aandacht voor een elite.

'Ik had eens een postbode op mijn kamer die in hui-
len uitbarste. Hij was postbode geworden omdat hij niet wist dat hij hoogbegaafd was. Er zijn veel mensen die hun talent nooit hebben kunnen gebruiken. Dat vond onze samenleving blijkbaar niet nodig. Ik vind dat ieder zijn talenten moet mogen ontplooiën. Je moet de kans krijgen om je te ontplooiën en daar heb je als kind hulp bij nodig.'

Arie Slob (ChristenUnie):

'Ik ben niet verrast door de uitkomsten'

'Het onderzoek bevestigt dat we niet weten wat we met hoogbegaafde leerlingen aanmoeten in ons land. Scholen weten niet hoe ze met deze groep moeten omgaan. We moeten kijken wat nodig is om hoogbegaafde leerlingen wel de plek in het onderwijs te geven waar ze recht op hebben.'

'Ik ben niet verrast door de uitkomsten. De gesprekken die ik de laatste tijd in het land hebben gevoerd bevestigen het beeld dat uit het onderzoek naar voren komt.

Als we voor iedereen passend onderwijs aan willen bieden, waar leerlingen ook recht op hebben, dan moeten ook hoogbegaafde leerlingen de steun en uitdaging krijgen die bij hen past. Hoe meer ik dit onderwerp induik, hoe meer ook blijkt wat de enorme gevolgen voor deze leerlingen en hun gezinnen vaak zijn.'

Nora Steenberg (SLO):

'We horen veel schrijnende verhalen'

'Bij het Informatiepunt hoogbegaafdheid primair onderwijs, waar ik projectleider van ben, horen we veel schrijnende verhalen van ouders met een kind dat depressief is, dood wil, kinderen die jaren bij een psychiater lopen. Ik heb het over zeker 25 van dit soort verhalen per jaar. Er is te weinig aandacht voor het op-

sporen van hoogbegaafdheid. Vroegtijdig signaleren is belangrijk. In de praktijk is dat vaak lastig. Alleen extreem gedrag of kinderen die het heel goed doen vallen op. Leerlingen die zich aanpassen aan de middenmoot, wat vooral meisjes vaak doen, worden niet gesignaleerd.'

'Ouders doen er goed aan om zorgvuldig de toekomstige school van hun kind uit te zoeken. Wij hebben een checklist ontwikkeld. Zo kom je erachter of de school écht iets met hoogbegaafdheid doet, of het alleen maar met de mond beleid.'

Margot Kraneveldt (PvdA):

'Misschien toch een rugzakje voor Einsteins'

'Het is erg dat 94% van de leerkrachten meent dat hoogbegaafde kinderen niet voldoende worden uitgedaagd in het onderwijs. Want het betekent dat veel leerkrachten zichzelf onvoldoende in staat achten om hoogbegaafde kinderen en hun problematiek te herkennen. 'Er is meer aandacht nodig voor leerlingen die aan de bovenkant afwijken van het gemiddelde. We hebben de laatste jaren zoveel tijd, geld en energie gestopt in de leerlingen aan de onderkant dat we deze groep kinderen een beetje zijn vergeten. Ook zij hebben recht op optimale ontplooiing van hun talenten. In de Kwaliteitsagenda's Primair en Voortgezet Onderwijs wordt daar gelukkig meer beleid aangekondigd. 'Het is allereerst belangrijk dat we het met elkaar eens worden wat een hoogbegaafd kind is. Wat is dat, "veel naar boven afwijken van het gemiddelde"? Docenten moeten hierover meer kennis kunnen vergaren. De school moet er een samenhangende visie op hebben. Er zijn al goede initiatieven inzake onderwijs aan hoogbegaafde kinderen, die initiatieven moeten landelijk veel meer van de grond komen en gestimuleerd worden door de overheid.

'Ook lesmateriaal en lesmethodes zouden meer gedifferentieerd kunnen worden, zodat je bijvoorbeeld als hoogbegaafd kind een hoger niveau van een bepaalde methode kunt gebruiken, of dat er extra verdiepingsmateriaal voorhanden is. Dan houd je toch die verbinding met wat de andere kinderen in de klas aan het doen zijn, maar krijg je toch uitdagender les. Misschien moeten we voor echte Einsteins ook een soort rugzakje creëren.'

Zie www.tijdschrift-talent.nl voor:

- alle resultaten naar primair en voortgezet onderwijs
- de technische verantwoording
- de uitgebreide reacties van alle geïnterviewden
- oplossingen
- om zelf uw reactie achter te laten